

Případů srdečního selhání přibývá, paradoxně za to může rozvoj medicíny, říká primář

2.6.2025 - | Nemocnice Pardubického kraje

Kardiovaskulární onemocnění jsou v dnešní době nejčastější příčinou úmrtí naší civilizace. Podle primáře kardiologického oddělení Pardubické nemocnice Jana Matějky se tato onemocnění dělí do několika skupin: „Nejčastěji v praxi vidíme projevy ischemické choroby srdeční jako akutní infarkt či angina pectoris. Další velká skupina je tromboembolická, kam spadá například plicní embolie. Výjimkou nejsou ani srdeční arytmie, a právě srdeční selhání. To je nebezpečné v tom, že se může projevovat zpočátku velmi nenápadně.“ Srdeční selhání je mnohdy chronický stav, který se akutně zhorší. „Typický scénář je takový, že je pacientovi tato choroba diagnostikována, léčí se s ní a přijde pro její zhoršení. Tím může být i akutní srdeční selhání, to znamená pocit silné dechové tísně v klidu, vyžadující zpravidla hospitalizaci na jednotce intenzivní péče, nebo zhoršení námahové dušnosti, vyžadující neodkladné lékařské vyšetření,“ říká kardiolog.

Dva typy pacientů

Pro srdeční selhání jsou charakteristické dvě skupiny pacientů. Ti, kteří o své diagnóze vědí a v případě zhoršení zvládnou přijít sami nebo si přivolají pomoc, a ti, kteří o tom, že trpí srdečním selháním, nemají ani ponětí. „Takoví pacienti mohou mít rizikové faktory, například vrozenou chlopenní vadu, vysoký krevní tlak, který je nedostatečně léčen, v minulosti prodělali srdeční infarkt, jehož následkem je zjizvená tkáň srdce, a to teď hůř funguje. Ve všech těchto případech poškození srdce o tom dotýčný vůbec nemusí vědět,“ říká primář Jan Matějka a dodává, že v dnešní době se i tito lidé dají díky screeningu vytipovat. „Takovým běžně používaným markerem je stanovení natriuretických peptidů, určitých látek, které jsou detekovatelné v krvi a které mohou značit přítomnost srdečního selhání. Toto vyšetření je doposud v rukou kardiologů, pozitivní zprávou je, že nově bude zařazeno do náplně preventivních prohlídek u praktických lékařů, a to u rizikových skupin pacientů.“

Co by mělo přivést pacienta k praktickému lékaři při začínajícím srdečním selhání?

Pacient by měl zpozornět, pokud si začne všimnout dušnosti při běžné námaze, únavy, otoků nohou nebo přibývání na váze bez zjevné příčiny. Typické je i noční buzení kvůli dušnosti nebo potřeba spát s více polštáři. Takové příznaky často nevyvolávají okamžité podezření na srdeční problém, bývají připisovány věku nebo nadváze. Pro prognózu srdečního selhání je však právě včasný záchyt zásadní. Praktický lékař může v ordinaci provést základní vyšetření, včetně EKG a laboratorních testů, a rozhodnout o odeslání k vyšetření kardiologem. Tam podstupují tito pacienti ultrazvukové vyšetření srdce už přímo v kardiologické ambulanci. To ukáže nejen případnou poruchu, ale i její strukturu. „Takovému vyšetření se říká ECHO, je to základní diagnostická metoda, na kardiologii ji děláme všem, provádí se běžně ambulantně. Pokud se u pacienta prokáže přítomnost srdečního selhání, je to běh na dlouhou trať,“ přiznává kardiolog.

Neméně důležité jsou i preventivní prohlídky, na které by měli dospělí chodit jednou za dva roky. Například správně léčený vysoký krevní tlak výrazně snižuje riziko vzniku srdečního selhání. Praktický lékař má jedinečnou možnost odhalit hypertenzi včas, upravit léčbu a motivovat pacienta ke změně životního stylu – čímž může vzniku srdečního selhání přímo zabránit.

Centrum pro srdeční selhání

Diagnóza srdečního selhání za posledních 20 let stoupla u hospitalizovaných pacientů pětinásobně. „Je to daň za úspěchy soudobé kardiologie, kdy jsme schopni залéčit infarkt, arytmie, korigovat vrozené vady, a tím jsme výrazně prodloužili život pacientům v akutních stavech. Ti tak déle žijí s poškozenou funkcí srdce, a proto stoupá výskyt srdečního selhání,“ vysvětluje četnost onemocnění primář Jan Matějka a dodává, jak pacienty s tímto typem onemocnění léčit. „U pacienta se srdečním selháním hrozí opakované hospitalizace. Po propuštění je několik týdnů až měsíců v takové křehké fázi, proto se jej snažíme monitorovat a chodí na časté kontroly. To je také důvod, proč vznikají **centra pro srdeční selhání**, která kontrolují pacienty po propuštění z nemocnice, upravují jim medikaci a připravují další vyšetření, zkrátka dělají vše pro to, aby se zabránilo opětovné hospitalizaci nebo zhoršení stavu,“ popisuje fungování centra srdečního selhání Jan Matějka.

Jedno takové centrum **funguje jako součást Komplexního kardiiovaskulárního centra i v Pardubické nemocnici**. Od jeho vzniku před pěti lety se počet ročně ošetřených pacientů vyšplhal z nuly na 1200. V prvním roce to bylo 700, ve druhém 900, v roce 2023 1100 a vloni 1200. „Staráme se o pacienty z celého regionu. Ambulance ale nemá pacienta zcela vyléčit, to nejde. Cílem je dostat ho z akutní fáze onemocnění a předat ho zpět k jeho kardiologovi,“ vysvětluje primář Jan Matějka a zároveň upozorňuje, že ačkoli jde opravdu o onemocnění související se stárnutím populace a mezi pacienty tak jsou především starší lidé, diagnóza se týká i mladších ročníků.

Brožurka pro pacienty se srdečním selháním

V loňském roce pak Centrum pro srdeční selhání připravilo pro své pacienty brožurku s informacemi. Ta má pomoci zorientovat se v problematice srdečního selhání, jeho příznacích, monitoraci v domácím prostředí, režimových opatřeních a informovat o situacích, kdy je vhodné kontaktovat lékaře či volat 155 (RZP).

Brožurka je pro zájemce ke stažení na stránkách oddělení.

Ambulantní specialisté na webu krajského úřadu

S vyhledáním ordinace kardiologa pomůže pacientům i přehledná mapa na webu krajského úřadu. Najdou ji v sekci Zdravotnictví, v části Vyhledejte si svého lékaře. „Stačí jen zadat požadovanou odbornost a na mapě se zobrazí ambulance jednotlivých specialistů v celém Pardubickém kraji, a to včetně kontaktů či webových stránek, kde mohou občané získat další potřebné informace,“ doplňuje ještě závěrem krajský náměstek pro oblast zdravotnictví Pavel Štefka.

<https://www.nempk.cz/novinky/pripadu-srdecniho-selhani-pribyva-paradoxne-za-to-muze-rozvoj-mediciny-rika-primar>